

ธรรมานุศาสน์

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

วันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา ปีนี้ตรงกับวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓

วันวิสาขบูชา หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ๓ ประการ คือ เป็นวันประสูติ ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และปรินิพพาน ความหมาย คำว่า “วิสาขปุณณมีบูชา” แปลว่า การบูชาพระในวันเพ็ญเดือนวิสาขะ (เดือน ๖) ส่วนในภาษาสันสกฤตเรียกว่า “ไวสาขะ” พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเรียกเป็นภาษาบาลีว่า “วิสาขะ” วิสาขบูชา คือ การบูชาในเดือน ๖ ศรีลังกาเรียกว่า วิสัค หรือ เวสัค (Vesak) จนกลายเป็นชื่อภาษาอังกฤษติดปากว่า Vesak หรือ Vesak Day อีกทั้งองค์การสหประชาชาติประกาศยอมรับ วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของโลก โดยใช้คำแทนวันวิสาขบูชาว่า Vesak ตามชาวศรีลังกา ถ้าปีใดมีอธิกมาส คือ มีเดือน ๘ สองหน ก็เลื่อนไปเป็นกลางเดือน ๗

ความสำคัญ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของโลก โดยเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๕๕ ได้พิจารณาระเบียบวาระที่ ๑๔๗ ว่าด้วยการยอมรับวันวิสาขบูชาในระดับสากล (International recognition of the Day of Visak) ระบุว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดศาสนาหนึ่งของโลก ที่ได้หล่อหลอมจิตวิญญาณของมนุษยชาติมานาน ควรที่จะยกย่องกันทั่วโลก จึงประกาศให้วันวิสาขบูชา ซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนพฤษภาคม เป็นวันสำคัญสากลนานาชาติ (International Day) วันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญยิ่งทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้า ประสูติ คือเกิด ได้ตรัสรู้ คือสำเร็จ ได้ปรินิพพาน คือดับ เกิดขึ้นตรงกันทั้ง ๓ คราว คือ

๑. ประสูติ พระนางสิริมหามายา พระมเหสีของพระเจ้าสุทโธทนะ แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ ได้ประสูติพระราชโอรสคือเจ้าชายสิทธัตถะ ที่ใต้ต้นสาละ พระราชอุทยานลุมพินี ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ (ปัจจุบันคือประเทศเนปาล) ตรงกับวันศุกร์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีจอ

ก่อนพุทธศักราช ๘๐ ปี ครั้นพระกุมารประสูติได้ ๕ วัน ก็ได้รับการถวายพระนามว่า "สิทธัตถะ" ซึ่งต่อมาพระองค์ได้ออกบวช จนบรรลุนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ (ญาณอันประเสริฐสูงสุด) สำเร็จเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า จึงถือว่า วันนี้เป็นวันประสูติของพระพุทธเจ้า

๒. ตรัสรู้ เจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา ณ ไร่ร่มไม้ศรีมหาโพธิ์ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม (ปัจจุบันรัฐพิหาร ประเทศอินเดีย) ในตอนเช้ามีดวงจันทร์ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปีหลังจากออกผนวช ได้ ๖ ปี พระมหาบุรุษ ทรงบำเพ็ญเพียรต่อไป ที่ได้ต้นพระศรีมหาโพธิ์นั้น ทรงเริ่มบำเพ็ญสมาธิ ให้เกิดในพระทัย เรียกว่าการเข้า "ฌาน" เพื่อให้บรรลุ "ญาณ"

ยามต้น : ทรงบรรลุ "บุพเพนิวาสานุสติญาณ" คือทรงระลึกชาติในอดีตทั้งของตนเองและผู้อื่น

ยามสอง : ทรงบรรลุ "จุตูปปาตญาณ" คือการรู้แจ้งการเกิดและดับของสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ยามสาม : ทรงบรรลุ "อาสวักขยญาณ" คือรู้วิธีการกำจัดกิเลสด้วยอริยสัจสี่

ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในคืนวันเพ็ญเดือน ๖ ธรรมะที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ (อริยสัจ ๔) หรือ ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่

๑. ทุกข์ คือ ความลำบาก ความไม่สบายกายไม่สบายใจ

๒. สมุทัย คือ เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์

๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์

๔. มรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับแห่งทุกข์

ทั้ง ๔ ข้อนี้ถือเป็นสัจธรรม เรียกว่า อริยสัจ เพราะเป็นสิ่งที่พระอริยเจ้าทรงค้นพบ เป็นสัจธรรมขั้นสูง ประเสริฐกว่าสัจธรรมสามัญทั่วไป

๓. ปรีนิพพาน หลังจากตรัสรู้แล้ว ได้ประกาศพระศาสนา โปรดเวไนยสัตว์เป็นเวลา ๔๕ ปี พระชนมายุได้ ๘๐ พรรษา จึงเสด็จปรีนิพพาน เมื่อวันอังคาร ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีมะเส็ง ณ สาลวโนทยานของมัลลกษัตริย์ เมืองกุสินารา แคว้นมัลละ (ปัจจุบันอยู่ในเมืองกุสินคระ แคว้นอุตตราประเทศ ประเทศอินเดีย)

ปัจฉิมโอวาท คำสอนครั้งสุดท้าย

ปัจฉิมวาจา คือ พระดำรัสสุดท้ายของพระพุทธเจ้าก่อนจะปรีนิพพานว่า “วยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมปาเทถ” แปลว่า “สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจง (ยังประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น) ให้ถึงพร้อม ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

แนวทางการปฏิบัติสำหรับพุทธศาสนิกชน

๑. ให้ทาน ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณรในช่วงเช้าหรือเพล บริจาคทรัพย์ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ยากไร้ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
๒. รักษาศีล สำรวมระวังกาย วาจา ใจ ด้วยการรักษาศีล ๕ หรือศีล ๘ พร้อมทั้งบำเพ็ญเบญจธรรมสนับสนุน
๓. เจริญภาวนา บำเพ็ญภาวนาด้วยการไหว้พระสวดมนต์และปฏิบัติสมาธิและวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔
๔. เวียนเทียน การเวียนเทียนเป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา ในการนี้ควรแต่งกายให้สุภาพ เพื่อเป็นการบูชาพระรัตนตรัย

ที่มา : คู่มือวันวิสาขบูชา ฉบับกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

<https://th.wikipedia.org/wiki/วันวิสาขบูชา>

คตฺติธรรม

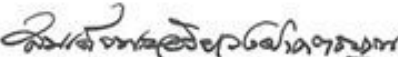
เนื่องในวันวิสาขบูชา

๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ดิถีวิสาขบูชา อันเป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นวันสำคัญสากลของโลก มีกาลกำหนดขึ้นไว้เป็นนักขัตฤกษ์พิเศษ เพื่อให้พุทธบริษัทได้กระทำสักการบูชาแด่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยดวงจิตตั้งมั่นในความเชื่อและความเลื่อมใสต่อพระพุทธรูป ซึ่งเป็นโอสภวิเศษ และเป็นเครื่องป้องกันสรรพพิบัติภัยทั้งปวง

ภัยใหญ่หลวงสำหรับทุกชีวิต ตามหลักพระพุทธศาสนามี ๓ ประการ กล่าวคือ ความแก่ ๑ ความเจ็บ ๑ และความตาย ๑ ไม่มีภัยอื่นใดที่ผู้คนหวาดหวั่นคร้มคร้ามไปมากกว่าภัยทั้งสามประการนี้อีกแล้ว พระพุทธองค์ผู้ทรงพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาคุณ ได้โปรดประทานหนทางดับภัยไว้แล้วแก่โลก กล่าวคือ “อริยมรรค” ซึ่งเป็นไปเพื่อละ เพื่อล่วงพ้นภัย ย่อมดับเหตุแห่งการเกิด ที่นำไปสู่ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ได้อย่างสิ้นเชิง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระปัจฉิมวาจาก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า “วยธมฺมา สงฺขารอํ อุปฺปาทเนฺน สมฺปาทเทถ” แปลความว่า “สังขารมีความเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” จึงขอทุกท่านหันกลับมาพิจารณาชีวิตของตน ๆ ผู้ล้วนกำลังเผชิญภัยอันตรายกันอยู่ทั่วหน้า โดยไม่อาจทราบได้ว่าความเจ็บและความตายจะมาถึงเมื่อไร ขอจงเร่งสั่งสมอบรม “ความไม่ประมาท” ให้ถึงพร้อม ขอจงเร่งชวนชวนสั่งสมเพิ่มพูนกุศลธรรมให้เจริญงอกงามขึ้นในตน เพื่อผลคือ “สติ” และ “ปัญญา” อันสามารถช่วยให้ล่วงพ้นจากภัยได้ในที่ทุกสถานและในกาลทุกเมื่อ

ขอสาธุชนอย่าละเลยการบำเพ็ญทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา อันนับเป็น “ปฏิบัติบูชา” ที่พึงกระทำต่อพระรัตนตรัย เพื่อความดำรงคงมั่นแห่งพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นประทีปส่องใจ เวไนยนิกรทั้งปวงสืบไปตลอดกาลนาน เทอญ.

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก